

O-ST 087

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดอุดรดิตถ์

Development Guideline of Community Pest Management Centers in Uttaradit Province

สุวนันท์ จันทรมณี (Suwanan Chanmamni)¹ จินดา ขลิบทอง (Jinda Kriptong)²

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (Chalernsak Toomhirun)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐาน สังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับศจข. 3) ปัญหาการดำเนินงานของศจข. 4) ความต้องการการส่งเสริม 5) แนวทางพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดอุดรดิตถ์ ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดอุดรดิตถ์ (ศูนย์หลัก) ปี 2565 จำนวน 9 ศูนย์ จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 270 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ ยามาเน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 162 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สมาชิกร้อยละ 75.3 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 57.49 ปี ร้อยละ 44.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์การเป็นสมาชิกศูนย์เฉลี่ย 6.09 ปี สมาชิกทั้งหมดมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 17.94 ไร่และร้อยละ 79.0 ถือครองที่ดินเป็นของตนเอง 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์ฯ พบว่า สมาชิกศูนย์ฯ เห็นด้วยในระดับมาก โดยเห็นด้วยในระดับมาก ในประเด็น วัตถุประสงค์ของศูนย์ฯ การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและชุมชน องค์ประกอบของศูนย์ฯ และการถ่ายทอดความรู้ 3) สมาชิกมีปัญหาระดับปานกลางเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์ฯ ในประเด็นวัตถุประสงค์ของศูนย์ฯ การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย และการบริหารจัดการศัตรูพืช 4) ความรู้ที่สมาชิกต้องการส่งเสริม ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้ การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย วัตถุประสงค์ของศูนย์ฯ ต้องการช่องทางการส่งเสริมจากหน่วยงานราชการ โพสต์เตอร์ อินเทอร์เน็ต ด้วยวิธีการฝึกปฏิบัติ 5) แนวทางพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้แก่ การขับเคลื่อนศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้และบริการด้านการศัตรูพืช มีวัสดุ อุปกรณ์และองค์ความรู้ที่ครบวงจร มีการจัดทำปฏิทินปลูกพืชและตารางการถ่ายทอดความรู้ที่ตรงกับความต้องการของ สมาชิก โดยบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องสร้างความเชื่อมโยงเครือข่ายที่ทันสมัยผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต มีการจัดทำแปลงเรียนรู้ให้สมาชิกฝึกปฏิบัติ มีการแจ้งเตือนการระบาดอย่างต่อเนื่อง ผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อโปสเตอร์ แผ่นพับและมีการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์และนำมาปรับใช้และพัฒนาศูนย์

คำสำคัญ แนวทางการพัฒนา ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การดำเนินงาน

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช suwanan9063@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช arkjin@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

Abstract

This research aimed to study 1) the basic, social and economic conditions of the members of the Community Pest Management Center. 2) opinions about the Community Pest Management Center. 3) problems in the Community Pest Management Center's operations and 4) The need for promotion 5) development guidelines for the Community Pest Management Center. The study population was farmers who were members of the Uttaradit Provincial Community Pest Management Center (Main Center) in 2022, totaling 9 centers with a total of 270 members. The sample size was determined using Taro Yamane's formula at an error level of 0.05, resulting in a sample of 162 people. Simple random sampling was used. Data was collected using an interview form. Data were analyzed using statistics, frequency, percentage, minimum, maximum, mean, standard deviation, ranking, and content analysis. The research results found that 1) 75.3 percent of members were female, had an average age of 57.49 years, 44.8 completed primary education, and had an average experience of being a member of the center of 6.09 years. All members were farmers as their main occupations, had an average agricultural area of 17.94 rai and 79.0 percent owned their own land. 2) Opinions about the center found that members of the center agreed at a high level, with high levels of agreement on the following issues. The center's objectives integration with relevant agencies, dissemination and public relations, network creation and linkage, preparation of agricultural and community development plans, components of the center and knowledge transfer. 3) Members have problems at a moderate level with the operation of the center in terms of the center's objectives networking and linking, and pest management. 4) Knowledge that members want to promote includes knowledge transfer, networking and linking. The center's objectives require channels for promotion from government agencies, posters, the internet, and practical training. 5) Guidelines for developing community pest management centers in Uttaradit Province include driving community pest management centers to become learning centers and services for pest management with comprehensive materials, equipment, and knowledge. Creating planting calendars and knowledge transfer schedules that meet the needs of members by integrating relevant agencies. Agricultural extension officers must create modern network connections via the Internet set up learning plots for members to practice, and provide continuous and accurate warnings of outbreaks via the Internet, as posters and pamphlets, and conduct study visits to exchange experiences and use examples to adjust and develop the center.

Keywords: Development guideline, Pest Management Center, Operation

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

บทนำ

สถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชในปัจจุบันมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นทั้งชนิด และปริมาณ และมีการแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ยากต่อการป้องกันและกำจัด ซึ่งการระบาดของศัตรูพืชเหล่านี้สร้างความเสียหายให้กับผลผลิตทางการเกษตร เป็นจำนวนมาก เกษตรกรต้องสูญเสียโอกาสที่จะมีรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ความเสียหายจากการระบาดของศัตรูพืชบางชนิดถึงแม้จะมีการระบาดลดลง แต่ยังพบว่ามีระบาดอย่างต่อเนื่อง กรมส่งเสริมการเกษตรจึงให้ความสำคัญกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่เกษตรกร ชุมชน ท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งต้องได้รับการพัฒนาขีดความสามารถอย่างทั่วถึง โดยมีศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) จัดตั้งขึ้นจากการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อการจัดการศัตรูพืชในพื้นที่ของตนเองและชุมชน โดยสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนได้รับการถ่ายทอดความรู้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และนำความรู้ไปดำเนินการจัดการศัตรูพืชด้วยตนเอง ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรใช้ ศจช. เป็นกลไกและเครือข่ายของการจัดการศัตรูพืช ในการแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรจากการระบาดของศัตรูพืชและเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเกษตรกร ชุมชน และ กรมส่งเสริมการเกษตรจึงมีนโยบายสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง ศจช. ครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อเป็นศูนย์กลางการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และถ่ายทอดความรู้ และเทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืชอย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อช่วยแก้ปัญหาการระบาดของศัตรูพืชและลดการใช้สารเคมี ดำเนินการภายใต้แนวคิด “ชุมชนจะเข้มแข็งอย่างยั่งยืนต้องปฏิบัติโดยเกษตรกรเพื่อเกษตรกร” (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561)

จังหวัดอุดรธานี มีการปลูกข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พืชเศรษฐกิจและผลไม้ชนิดต่าง ๆ เช่น ในแต่ละฤดูกาลปลูกพืชของเกษตรกร มักจะพบปัญหาการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชที่สร้างความเสียหายให้กับผลผลิตทางการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อเป็นศูนย์กลางการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืชอย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อช่วยแก้ปัญหาการระบาดของศัตรูพืชและลดการใช้สารเคมีของเกษตรกรในจังหวัด ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดอุดรธานี มีศูนย์หลัก จำนวน 9 อำเภอ แต่เนื่องจากศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเริ่มดำเนินการไม่นานและการปฏิบัติจริง ไม่สามารถดำเนินการได้ตาม วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์ฯ ต้องอาศัยปัจจัยหลายรูปแบบร่วมกัน ทั้งปัจจัยด้าน สังคม ด้านเศรษฐกิจ บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การดำเนินการศูนย์ฯและการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ องค์ประกอบของศูนย์ การดำเนินงานของศูนย์ จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนา ปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถเป็นกลไกในการเฝ้าระวัง และจัดการศัตรูพืชได้อย่างทันเวลาและปลอดภัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดอุดรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก
3. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก
4. เพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ 1) เกษตรกรที่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 270 ราย ซึ่งเป็นสมาชิกศูนย์หลัก ในพื้นที่ 9 อำเภอของจังหวัดอุดรดิตถ์ ใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (1973) ระดับความคาดเคลื่อน 0.05 ซึ่งจะได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 162 ราย ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) 2) ประชากรที่ร่วมเวทีสนทนา เป็นประธานหรือคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศูนย์หลัก) จำนวน 9 ศูนย์ ละ 1 ราย จำนวน 9 ราย และการสุ่มตัวอย่างในการจัดเวที ประกอบด้วย ประธานหรือกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน 9 ศูนย์ ละ 1 ราย รวมจำนวน 9 ราย โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้มีส่วนร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทราบถึงการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเป็นผู้นำ และยังเป็นผู้ประสานการจัดกิจกรรมของ ศชช.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) มีทั้งปลายปิดและปลายเปิด แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ (1) ข้อมูลพื้นฐานสภาพทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (2) ความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (3) ปัญหาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (4) ความต้องการความรู้ และประเภทของสื่อ เพื่อการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และ 2) การจัดเวทีสนทนาร่วมกับประธานหรือตัวแทนศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการ ศัตรูพืชชุมชน (SWOT analysis) ทดสอบเครื่องมือกับเกษตรกรที่มีลักษณะใกล้เคียง กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ราย ในจังหวัดอุดรดิตถ์เพื่อวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าความเที่ยง ตามวิธีการของ Cronbach's alpha ซึ่งหาค่าจากระดับความคิดเห็น ระดับปัญหาและระดับความต้องการของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้ค่า alpha เท่ากับ 0.888 0.916 และ 0.726 ตามลำดับโดยอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้นำไปใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และใช้ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยโดยกำหนดความหมาย ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41- 4.20 = มาก และ 4.21- 5.00 = มากที่สุด ส่วนการจัดเวทีสนทนาร่วมกับประธานศูนย์หรือตัวแทน ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในการหาแนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของจังหวัด อุดรดิตถ์โดยการวิเคราะห์ SWOT analysis (โอกาส อุปสรรค จุดอ่อน และจุดแข็ง) และ TOWS matrix นำกลยุทธ์ไป ต่อยอด พัฒนาและใช้ในการแก้ปัญหาให้ สอดคล้องและเชื่อมโยงกับการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

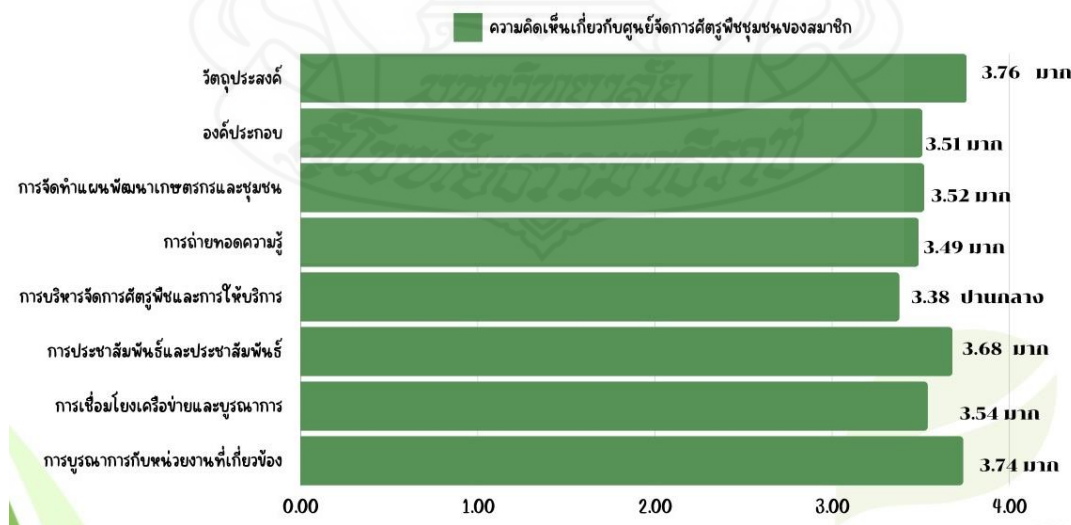
ผลการวิจัย

1. ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

พบว่า สมาชิกร้อยละ 75.3 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 57.49 ปี ร้อยละ 44.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์การเป็นสมาชิกศูนย์เฉลี่ย 6.09 ปี สมาชิกร้อยละ 90.1 ไม่มีตำแหน่งทางสังคมพบว่า สมาชิกร้อยละ 100 เป็นสมาชิกกลุ่ม โดยประเภทการเป็นสมาชิกกลุ่มและสถาบันที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร พบว่า สมาชิกร้อยละ 69.8 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธกส สมาชิกทั้งหมดมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพรอง สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.18 คน มีจำนวนแรงงานเกษตรภายในครัวเรือนเฉลี่ย 2.38 คน มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 17.94 ไร่และร้อยละ 79.0 ถือครองที่ดินเป็นของตนเอง

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

พบว่าในภาพรวมสมาชิกศูนย์ฯ เห็นด้วยในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58) โดยเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ วัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.76) การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.74) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 3.68) การเชื่อมโยงเครือข่ายและบูรณาการ (ค่าเฉลี่ย 3.54) การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.52) องค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.51) การถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.49) ระดับปานกลาง ได้แก่ การบริหารจัดการศัตรูพืชและการให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 3.38) ตามลำดับ

ภาพที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

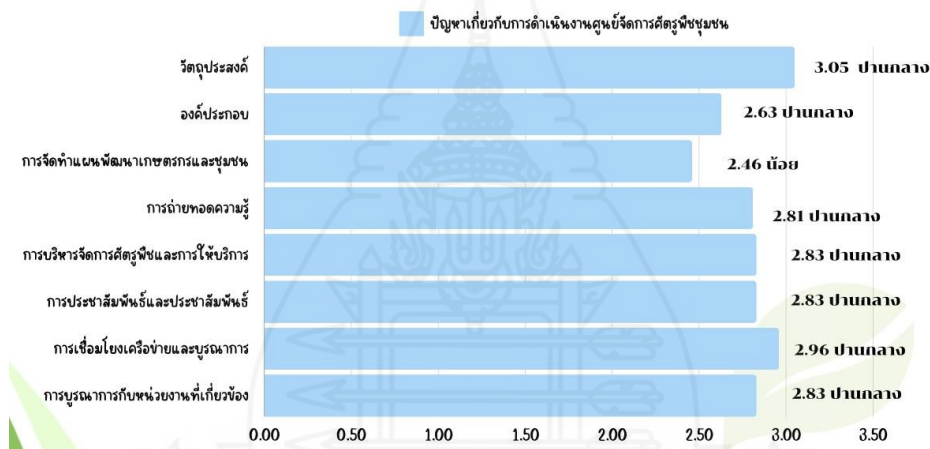

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

3. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

พบว่า พบว่าสมาชิกศูนย์ฯ มีปัญหาเกี่ยวกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.80) ได้แก่ วัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.05) การเชื่อมโยงเครือข่ายและบูรณาการ (ค่าเฉลี่ย 2.96) การบริหารจัดการศัตรูพืช(ค่าเฉลี่ย 2.83) การประชาสัมพันธ์(ค่าเฉลี่ย 2.83) การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 2.83) การถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 2.81) องค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน(ค่าเฉลี่ย 2.63) ระดับน้อย มี 1 ประเด็น ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมและชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.46)

ภาพที่ 3 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

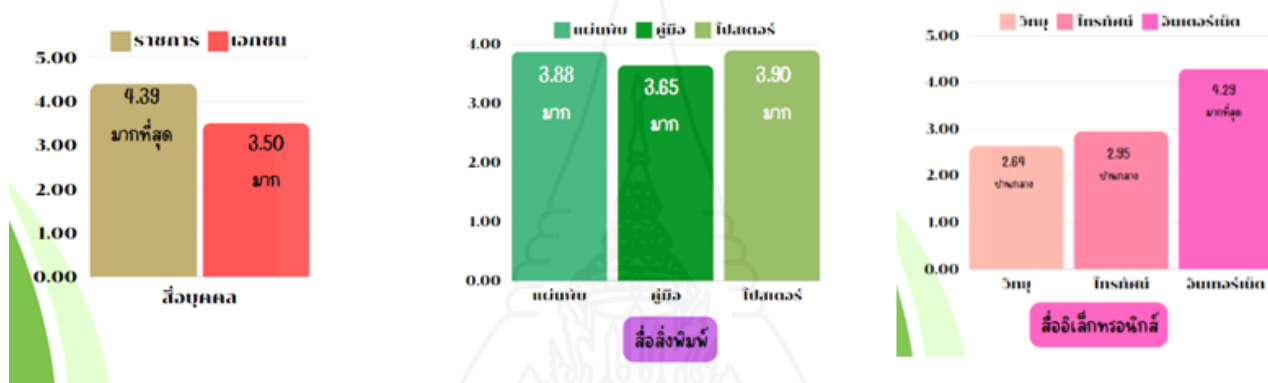
4. ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

พบว่า สมาชิกมีระดับความต้องการช่องทางการส่งเสริม โดยสื่อบุคคลสมาชิกมีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.55) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าสื่อที่สมาชิกมีระดับความต้องการมากที่สุด ได้แก่ หน่วยงานราชการ (ค่าเฉลี่ย 4.39) ส่วนความต้องการระดับมาก ได้แก่ หน่วยงานเอกชน (ค่าเฉลี่ย 3.50) สื่อสิ่งพิมพ์ที่สมาชิกมีระดับความต้องการมาก (ค่าเฉลี่ย 3.81) ได้แก่ โปสเตอร์ (ค่าเฉลี่ย 3.90) แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย 3.88) และคู่มือ (ค่าเฉลี่ย 3.65) ตามลำดับ สื่ออิเล็กทรอนิกส์สมาชิกมีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29) พบว่าสื่อที่สมาชิกมีระดับความต้องการมากที่สุด ได้แก่ อินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย 4.29) ระดับปานกลาง ได้แก่ โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 2.95) วิทยู (ค่าเฉลี่ย 2.64) ตามลำดับ

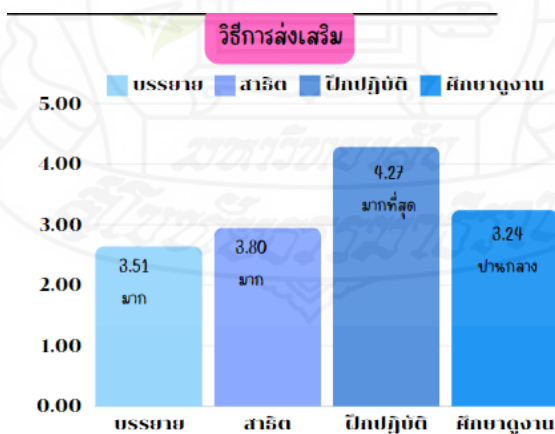

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริม พบว่า สมาชิกมีความต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.71) พบว่าวิธีการส่งเสริมที่สมาชิกมีระดับความต้องการมากที่สุด ได้แก่ การฝึกปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 4.27) ระดับมาก ได้แก่การบรรยาย (ค่าเฉลี่ย 3.80) และการสาธิต (ค่าเฉลี่ย 3.51) ระดับปานกลาง ได้แก่ การศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 3.24)

ภาพที่ 4 ระดับความต้องการช่องทางการส่งเสริมการเกษตร

ภาพที่ 5 ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมการเกษตร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

5. แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดอุดรดิตถ์

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดอุดรดิตถ์ แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดอุดรดิตถ์ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจากตอนที่ 1-4 และการจัดสนทนากลุ่มของสมาชิกและคณะกรรมการศูนย์ฯ โดยนำแบบจำลองการสื่อสารของเบอร์โล (David K Berlo) : S M C R Model มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาฯ. ตามองค์ประกอบการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร (Source) คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ ต้องสร้างความเชื่อมั่นและเชื่อมโยงที่ทันสมัย มีการบูรณาการหน่วยงานจากภาคเอกชนรวมทั้งหน่วยงานทุกภาคส่วน ที่มีทักษะการถ่ายทอดความรู้ และทักษะการสื่อสารที่ดีเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่จะส่ง และมีความสอดคล้องตามความต้องการของผู้รับสาร โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสาร (Message) ที่สมาชิกศูนย์มีความต้องการมาก ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้ การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย วัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืช การเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ การจัดการศัตรูพืชและการให้บริการ องค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ผ่านช่องทาง (Channel) สื่อบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต และสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ ไปสเตอร์และแผ่นพับ โดยวิธีการส่งเสริม ได้แก่ การฝึกปฏิบัติ การสาธิต และการบรรยายไปยังเกษตรกรซึ่งเป็นผู้รับสาร (Receiver) เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเป็นแหล่งความรู้และการบริการด้านการจัดการศัตรูพืชแบบครบวงจร จึงได้แนวทางการพัฒนาดังนี้

1. การขับเคลื่อนศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้และบริการด้านการจัดการศัตรูพืช โดยศูนย์ต้องมีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้ครบเพื่อเกษตรกรสามารถผลิตศัตรูธรรมชาติและเชื้อจุลินทรีย์ ควบคุมศัตรูพืชได้ด้วยตนเองให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์

2. องค์ประกอบของศูนย์ ควรมีปฏิทินเพาะปลูกพืชและมีการกำหนดตารางถ่ายทอดความรู้ มีการขับเคลื่อนงานโดนคณะกรรมการศูนย์ที่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันอย่างชัดเจนและควรมีกองทุนฯ. เพื่อบริหารจัดการด้านการจัดการศัตรูพืช

3. การดำเนินงานของศูนย์ฯ บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมตามความต้องการของชุมชนและสอดคล้องกับการเพาะปลูกพืช มีการจัดทำแปลงเรียนรู้ติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชและแจ้งเตือนอย่างต่อเนื่องด้วยช่องทางต่างๆ เป็นสื่อไปสเตอร์ แผ่นพับ และ

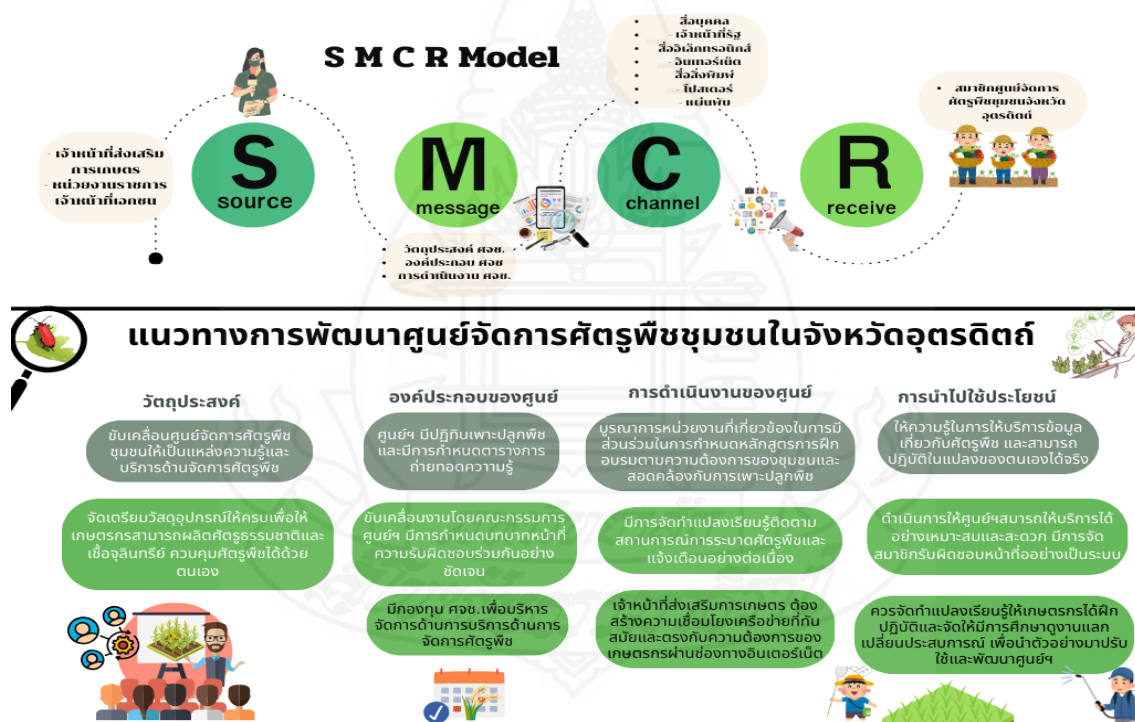

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องสร้างความเชื่อมโยงเครือข่ายที่ทันสมัยและตรงกับความต้องของเกษตรกรผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต

4. การนำไปใช้ประโยชน์ เป็นการให้ความรู้ในการให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืชและสามารถปฏิบัติในแปลงของตนเองได้จริง ดำเนินการให้ศูนย์สามารถให้บริการได้อย่างเหมาะสมและสะดวก มีการจัดสมาชิกรับผิดชอบหน้าที่อย่างเป็นระบบ และควรจัดทำแปลงเรียนรู้ให้เกษตรกรได้ฝึกปฏิบัติ และจัดให้มีการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อนำตัวอย่างมาปรับใช้ และพัฒนาศูนย์ฯ

5. แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดอุดรดิตถ์

ภาพที่ 6 แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดอุดรดิตถ์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ผลการวิจัยพบว่าสมาชิก ร้อยละ 75.3 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 57.49 ปี สมาชิกร้อยละ 48.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สมาชิกร้อยละ 37.0 มีประสบการณ์การเป็นสมาชิกศูนย์ 5-6 ปี สอดคล้องกับไพศาล แก้วบุตรดี (2564) ได้กล่าวในรายงานการศึกษา เรื่องแนวทางพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า (1) สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุสมาชิกเฉลี่ย 54.76 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นสมาชิกศูนย์เฉลี่ย 3.35 ปี และจากการศึกษาพบว่าสมาชิกร้อยละ 90.1 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม สมาชิก ร้อยละ 100.0 เป็นสมาชิกองค์กร โดยร้อยละ 69.8 เป็นสมาชิกทกส. มากที่สุด สอดคล้องกับธนันต์ ดั่งสวัสดิ์ (2565) ได้กล่าวในรายงานการศึกษา เรื่องแนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ตำบลโพทะเล อำเภอดำรงวิทยารจัน จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า (1) สมาชิกส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

สภาพทางเศรษฐกิจ พบว่าสมาชิก ร้อยละ 100.0 ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรสอดคล้องกับไพศาล แก้วบุตรดี (2564) พบว่าสมาชิกร้อยละ 96.1 ประกอบอาชีพหลักทำนาร้อยละ 93.2 ไม่มีอาชีพรอง สมาชิกร้อยละ 41.4 มีสมาชิกในครัวเรือน 3 คน สมาชิกร้อยละ 42.0 มีจำนวนแรงงานเกษตรภายในครัวเรือน 2 คน

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมสมาชิกศูนย์ฯ เห็นด้วยในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58) โดยเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ วัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.76) การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.74) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 3.68) การเชื่อมโยงเครือข่ายและบูรณาการ (ค่าเฉลี่ย 3.54) การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.52) องค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.51) การถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.49) ระดับปานกลาง ได้แก่ การบริหารจัดการศัตรูพืชและการให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 3.38) ตามลำดับสอดคล้องกับปาริชาติ อภรณ์วิชานพ (2555) ได้กล่าวไว้ในรายงานการศึกษา เรื่องความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในอำเภอมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในภาพรวม พบว่าคณะกรรมการเห็นด้วยในระดับมาก และเห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือ สมาชิกศูนย์การจัดการศัตรูพืชชุมชนต้องขึ้นทะเบียนเกษตรกรแล้วเท่านั้น และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้สนับสนุนความรู้ทาง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

วิชาการและสอดคล้องกับไพศาล แก้วบุตรดี (2564) ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกมีระดับความคิดเห็นต่อศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ต่อความพร้อมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (3.63) โดยเห็นด้วยต่อความรู้ความสามารถเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับมาก (3.80) รองลงมาคือ หลักสูตรการเรียนรู้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (3.78) ความเป็นประโยชน์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (3.64) และเห็นด้วยระดับปานกลางต่อสถานที่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (3.31) และใกล้เคียงกับว่าที่ร้อยโททองสา ทองหนองยาง (2558) ได้กล่าวในรายงานการศึกษา เรื่องการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเกือบทั้งหมดมีการดำเนินการงานด้านสถานที่ตั้ง สมาชิก การจัดทำแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช การบริการจัดการ และการบูรณาการการดำเนินงาน

3. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ผลการวิจัยพบว่าสมาชิกศูนย์ฯ มีปัญหาด้านจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมและชุมชนอย่างต่อเนื่องในระดับน้อยทุกประเด็น ได้แก่ ข้อมูลและปัญหารวบรวมได้ไม่ตรงกับความต้องการของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 2.47) และองค์กรปกครองท้องถิ่นไม่เห็นด้วยกับแผนที่เสนอ (ค่าเฉลี่ย 2.44) การถ่ายทอดความรู้ พบว่า สมาชิกศูนย์ฯ มีปัญหาด้านการถ่ายทอดความรู้ ในระดับปานกลาง ได้แก่ กิจกรรมในการถ่ายทอดความรู้มากเกินไปไม่ได้ประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย 3.38) ระดับน้อย ได้แก่ ช่วงเวลาในการถ่ายทอดความรู้ไม่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 2.60) การจัดการศัตรูพืชและการให้บริการ พบว่า สมาชิกศูนย์ฯ มีปัญหาด้านการจัดการศัตรูพืชและการให้บริการ ในระดับปานกลางทุกประเด็น ได้แก่ ไม่ทราบขั้นตอนวิธีการสำรวจแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 2.93) ขาดความรู้ในการให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช โดยศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.82) และการแจ้งเตือนสถานการณ์ศัตรูพืชไม่ต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 2.73) การเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ พบว่า สมาชิกศูนย์ฯ มีปัญหาด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ในระดับปานกลางทุกประเด็น ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารได้ไม่ทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 2.83) การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายและบูรณาการ พบว่า สมาชิกศูนย์ฯ มีปัญหาด้านการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายและบูรณาการ ในระดับปานกลางทุกประเด็น ได้แก่ ความร่วมมือในการสร้างเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 2.96)

การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า สมาชิกศูนย์ฯ มีปัญหาด้านการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในระดับปานกลางทุกประเด็น ได้แก่ หน่วยงานสนับสนุนเข้าถึงได้ยาก ไม่ให้ความสำคัญ ศจช. (ค่าเฉลี่ย 2.83) สอดคล้องกับนครินทร์ ศุภพงษ์ (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

ดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของอำเภอเมืองสิงห์บุรีจังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่าปัญหาและข้อเสนอแนะ สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชนร้อยละ 66.90 ขาดความรู้ร่วมมือในการจัดทำแผน และในการถ่ายทอด การรับความรู้ควรมีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการรับความรู้และใกล้เคียงกับว่าที่ร้อยโททองสา ทองหนองยาง (2558) ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีปัญหาในระดับปานกลางในทุกด้านและสอดคล้องกับไพศาล แก้วบุตรดี (2564) ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกมีปัญหาภาพรวมระดับน้อย โดยระดับปัญหามาก คือ การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย 3.66 รองลงมาคือ การจัดการศัตรูพืช และการให้บริการ (2.97) การจัดทำแผนการดำเนินงานศูนย์ (2.17) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ (2.07) และการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (1.87)

4. ความต้องการการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกศูนย์มีความต้องการมาก ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้ การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย วัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืช การเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ การจัดการศัตรูพืชและการให้บริการ องค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและการจัดทำแผนพัฒนา ผ่านช่องทาง (Channel) สื่อบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต และสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ โปสเตอร์และแผ่นพับ โดยวิธีการส่งเสริม ได้แก่ การฝึกปฏิบัติ สอดคล้องกับสายพิน ชูจิตร์ (2565) ได้กล่าวในรายงานการศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการจัดการศัตรูมะพร้าวโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า ต้องการการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่รัฐ โดยวิธีการสาธิต/ฝึกปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1. ข้อเสนอแนะต่อสมาชิก

จากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกศูนย์ฯ มีปัญหาด้านการจัดการศัตรูพืชและการให้บริการ ในระดับปานกลางทุกประเด็น ได้แก่ ไม่ทราบขั้นตอนวิธีการสำรวจแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 2.93) ขาดความรู้ในการให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช โดยศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน(ค่าเฉลี่ย 2.82) และการแจ้งเตือนสถานการณ์ศัตรูพืชไม่ต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 2.73) ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

1) สมาชิกควรศึกษาและให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ทั้งด้านการผลิตขยายเชื้อ การเข้าร่วมกำหนดแผนปฏิบัติและการเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้ต่าง เพื่อจะได้นำความรู้ไปพัฒนาตนเองและพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2) ควรมีการจัดเก็บข้อมูลการระบาดของศัตรูพืชและการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันและกำจัดในแปลงของสมาชิก

1.2. ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

จากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกศูนย์มีความต้องการมาก ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้ การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย วัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืช การเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ การจัดการศัตรูพืชและการให้บริการ องค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและการจัดทำแผนพัฒนา ผ่านช่องทาง (Channel) สื่อบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต และสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ ไปสเตอร์และแผ่นพับ โดยวิธีการส่งเสริม ได้แก่ การฝึกปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องสร้างความเชื่อมโยงเครือข่ายที่ทันสมัยและตรงกับความต้องการของเกษตรกรโดยประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมบูรณาการ

2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรในด้านทักษะความรู้และประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ มุ่งเน้นด้านการอารักขาพืช สร้างโอกาสในการฝึกทักษะ ทดลองและเรียนรู้ จริงเพื่อให้มีความแม่นยำและมีความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้

1.3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกศูนย์มีความต้องการมาก ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้ การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย วัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืช การเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ การจัดการศัตรูพืชและการให้บริการ องค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและการจัดทำแผนพัฒนา ผ่านช่องทาง (Channel) สื่อบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต และสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ ไปสเตอร์และแผ่นพับ โดยวิธีการส่งเสริม ได้แก่ การฝึกปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี และสำนักงานเกษตรอำเภอ ควรจัดให้มีการฝึกอบรม การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การสร้างเครือข่ายระหว่าง ศจช. ด้วยกัน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

จังหวัด น่านวัฒนธรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสมกับพื้นที่และการสนับสนุนปัจจัยการผลิต จัดเวทีในการประเมินศักยภาพ รับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะของศูนย์เพื่อมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดอุดรดิตถ์
- 2) ควรสร้างคนรุ่นใหม่ให้เข้ามาเป็นสมาชิกมากขึ้น สร้างความรู้ความเข้าใจ พัฒนาทักษะการสื่อสารให้สามารถเป็นนักส่งเสริมการเกษตรประจำศูนย์ เพื่อสืบทอดการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้และขยายผลในพื้นที่ต่อไป
- 3) ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาให้ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช

เอกสารอ้างอิง

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย(2561).ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน(ศจช)ในกรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ บรรณาธิการ คู่มือศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน หน้า5-60 กรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพฯ

ทองสา ทองหนองยาง.(2558).การพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ธนานันต์ ดั่งสวัสดิ์ (2564).แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ตำบลโพ้นทะเล อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสิงห์บุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี

ไพศาล แก้วบุตรดี (2564). แนวทางพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดบุรีรัมย์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มาศวิภา เตโช (2563).แนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสระบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

วารุณี ลายหงษ์ (2559).แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดสระบุรี.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี
สำนักงานจังหวัดอุดรดิตถ์ (2567).”ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดอุดรดิตถ์” สารสนเทศออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 1
สิงหาคม 2567 จาก <https://www2.uttaradit.go.th/content/general.pdf>

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2558) “การสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร” ใน การใช้การสื่อสารใน
การส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร หน่วยที่ 13 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขา
เกษตรศาสตร์และสหกรณ์

สมลนาถ โสสุทธิ์ (2566).การพัฒนาศักยภาพสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน กรณีศึกษา ศูนย์จัดการศัตรูพืช
ชุมชน ตำบลลกร้า อำเภอกเลง จังหวัดระยอง วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การพัฒนากภูมิสังคมอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่

